
KRÓNIKA

KÉT NOBEL-DÍJ JELÖLT. A Svéd Akadémia felkérésére a Horvát PEN-Club Ranko Marinkovićot, a Szerb Íróegyesület pedig Desanka Maksimovićot ajánlotta az idei Nobel-

MANOJLOVIĆ-NAPLÓ A HAGYATÉKBÓL. Todor Manojlović születése 100. évfordulóján a zrenjanini *Ulaznica* folyóirat 1983. decemberi száma közli az írónak 1903 és 1908 között írott naplóját, amelynek létezéséről az irodalmi közvélemény tudott ugyan, de mindeddig csupán a hagyatékekzelelők ismerték közelebbről is.

A folyóiratközlésből kiderül, hogy Manojlović naplóját 1903. január elsején kezdte írni, az utolsó bejegyzések viszont 1908-ból valók és a nagyváradi Holnap Társaság megalakulására és Adyval való találkozásaira vonatkoznak. Bár a napló eléggé szűkszavú bejegyzéseket tartalmaz, és elsősorban olvasmányélményekről ad számot, belőle mégis nyomon követhető a fiatal Manojlović irodalmi munkássága. A naplóval egyidőben keletkezett kéziratok között ugyanis két befejezetlen regény található, több novella, ballada, valamint eredeti versek és versfordítások: ez utóbbiak közül Zmaj versei magyarra, Petőfi, Ady és az aradi Farkas Béla versei pedig szerbre fordítva. Egy irodalmi tanulmányt is őriz a napló Makszim Gorkijról és egy történetet J. (Nagy) Péterről. Ezeknek a főljegyzéseknek számos magyar vonatkozásuk van, a már említetteknek kívül Dutka Ákos, Juhász Gyula, Kosztolányi és Nagy Miklós filológus neve szerepel. A naplót Vukica Popović és Svetislav Vrška adta közre.

ZMAJ ÉS A MAGYAR IRODALOM. Az újvidéki Bölcsészettudományi Kar Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete Jovan Jovanović Zmaj születése 150. évfordulója tiszteletére *Zmaj és a magyar irodalom* címmel kétnapos tudományos tanácskozást szervezett. A január 26-án és 27-én megtartott ülésen a következő szakdolgozatok hangzottak el: Szeli István: Komparatizisztikai tapasztalatok és tanulságok; Lazar Čurčić: Zmaj a szerb—magyar irodalmi kapcsolatok határmezsgyéjén; Fried István: Zmaj összehasonlító szempontból; Božidar Kovaček: Zmaj és Jókai; Pál Sándor: Kranjčević, Zmaj, Petőfi; Póth István: Zmaj és a Kiszaludny Társaság, Sava Babić: Zmaj fordításai a magyar irodalomból, Mikes Melánia: A Dzulici magyar fordításai; Vasa Milinčević: Zmaj magyar fordításai a XIX. századi szerbhorvát periodikában; Veselinović Sulc Magdolna: Zmaj magyar fordításainak visszhangja.

DÍJAZOTT SZABADKAI MŰVÉSZEK. A szabadkai községi Művelődési Onigazgatási Érdekközösség immár ötödik éve jutalmazza azokat a művészeket, akik alkotásaikkal és munkájukkal öregbítik a város hírnevét. Az első díjazotról, Bodrogvári Ferencről elnevezett kitüntetést a múlt évben Ana Bešlić szobrásznő, Kinka Rita zongoraművész és az Életjel Irodalmi Élőűjság érdemelte ki. Ana Bešlić bajmoki születésű Belgrádban élő szobrásznő tavaly nagysikerű kiállítás rendezett Szabadkán. Kinka Rita tavaly mindössze huszonegy évesen lett az ország legfiatalabb zene-tudományi magisztere, s emellett számos külföldi hangversenyen (többek

között a moszkvai Csajkovszkij-vetélkedőn) képviselte méltóképpen hazánkat. Kinka Rita tavalyi sikeres szerepléséért elnyerte a Jugoszláv Zene-szerzők Szövetségének nagydíját és Belgrád város Októberi-díját is. Az Életjel most ünnepelte megalakításának 25. évfordulóját. A két és fél évtized alatt több mint 550 előadást tartottak, megalakították a Kosztolányi nevet viselő irodalmi színpadot és a Csáth Géza Művészbaráti Kört. Az Életjel Miniaturók és az Életjel Könyvek sorozatban eddig már több mint ötven könyv jelent meg.

A JUGOSZLÁVIAI ALBÁN IRODALOM KIBONTAKOZÁSA. A jugoszláviai albán könyvkiadás negyvenedik évfordulóját ünnepli. 1944 elején jelent meg az első albán nyelvű könyv, Josip Broz Tito *A nemzeti kérdés Jugoszláviában a népfelszabadító háború tükrében* címmel. Azóta mintegy 3000 könyv és brosúra látott napvilágot, tizenhárom millió példányban. Közvetlenül a fõlszabadulás utáni könyvkiadás elsõsorban az írástudatlanság csökkentését szolgálta, hiszen a negyvenes években a jugoszláviai albán lakosság mintegy 90 százaléka volt írástudatlan. Az elsõ ABC-bõl a szülõk gyermekeikkel tanultak együtt. Az írástudatlanság leküzdése maig feladata ennek a könyvkiadásnak.

1950-tõl kezdve jelennek meg Kosovo tartományban szépirodalmi mûvek is. Elõbb a Musztafa Bekiju majd

a Miladin Popović kiadó kezdi kiadásukat. 1958-ban egyesültek a kiadók és azóta Rilindja néven dolgozik egy szerteágazó tevékenységû lap, folyóirat- és könyvkiadással foglalkozó munkaszervezet. Az ötvenes évek második fele egyébként is fordulópont a jugoszláviai albán irodalom számára. Ekkor jelenik meg elsõ regényük Sinan Hasani *Rrusi ka nise me u pjeke* (Amikor a szõlõ érni kezdett) címû alkotása. Azóta hatvan regény jelent meg összesen, s csak az utóbbi években átlagban hat-nyolc új kiadásra érdemes regény születik. A jugoszláviai albán könyvkiadás (mintegy 100 cím-szó jelenik meg évente) felét eredeti alkotások képezik, míg a többi könyvek a jugoszláv népek irodalmának fordításkötetei. A kimutatás szerint éppen az idén jelenik meg az ezredik fordításos mû. A Rilindja jelenleg albán nyelvû napilapot ad ki, több folyóiratot, közülük a legnagyobb hagyományú a *Jeta e re*, valamint a *Fjale* és a *Zani i Rinise* címû két könyvet.

A jugoszláviai albán irodalom, amelyet csak a népfelszabadító háború óta tekinthetünk szervezett és elismert szellemi tevékenységnek, nagy lemaradásokat pótolva zárkózott föl a nagyobb hagyományokkal rendelkező irodalmak mellé, s ebben nem kis szerepe van a társadalomnak, amely támogatásával hozzájárult ennek az irodalomnak a gyors szellemi és erkölcsi evolúciójához.